

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De sequentibus peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

posset enim palliatum malum amare, quod est peccare. *Tertio Supposito.* Si nonnisi ratione alicujus adjuncti sit impeccabilis, quia & esset natura impeccabilis ut supponitur, & non esset, casu quo illud adjunctum ab ea separaretur, hocque contingeret, si ex adjuncto nonnisi superaddita vocationis, redderetur impeccabilis.

QUÆSTIO III.

De sequentibus Peccatum.

Esset hic agendum, de facilitate peccandi quæ contrahitur peccando, sed de hac ubi de habitibus. Quæ propria hujus loci & alibi non tractata hic attinguntur.

DIFFICULTAS I.

De Macula & Reatu sequentibus Peccatum.

ASSERO 1. *Definitur Maculam esse deformitatem contractam ratione peccati.* Non addo, habitualisne, an actualis: quia non est major ratio, cur ex uno, & non altero contrahatur. Si autem quæras, quid sit hæc ipsa deformitas? dici potest, illam in re esse ipsummet peccatum, quod habet turpitudinem & deformitatem, communicatq; cum anima, quando est in anima. Hoc ipsum

EXPLICAT 1. Bellarm. quid sit, Lib. 1. de Amis. Grat. cap. 17. Supponitq; cum communiori, maculam nihil aliud esse, quam deformitatem, quam ponit peccatum mortale ex amissione gratiæ. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia. Non procedit per prima: quia quamvis divinitus staret peccatum cum gratia, adhuc peccatum adferret maculam: Esset enim adhuc peccatum illud malum & turpe moraliter, & tamen non auferret gratiam. Ergo apparet turpitudinis hujus dari priorem conceptum. Tum quia. Consequitur nonnisi ad turpitudinem peccati ablato gratiæ. Tum quia. Etiam in humanis aliud est amisisse gratiam, & aliud, maculam esse.

EXPLICAT 2. Arriaga hic d. 53. n. 11. Quod macula sit ipsum habituale mortale moraliter, seu habitualiter permanens. Additque quod hæc macula non possit propriè dici relicta ex peccato actuali, aut effectus illius: Est enim ipsum actuale moraliter permanens; nemo autem dicitur relinqui ex se, aut esse effectus sui.

NON SATISFACIT. Tum quia. Cui bono additur habituale habitualiter permanens: hoc ipso enim: quia habitualiter permanet, habituale est, & e converso. Tum quia. Hæc macula per Arr. non potest esse relicta ex peccato actuali; non etiam ex peccato habituali: quia cum sit per ipsum macula ipsummet habituale,

quomodo erit ex illo relicta, cum nihil dicatur per eundem relinqui ex se, & tamen vel ipse S. Thomas hic q. 86. a. 1. & q. 69. a. 1. supponit maculam causari à peccato. Tum quia. Si potest rationalitas esse causa risibilitatis, quamvis idem sit realiter cum risibilitate; Cur & macula non dicetur propriè oriri ex actuali, quamvis sit idem cum illo: quia una eademque res, ratione diversarum formalitatum, potest habere formalitatem & causæ Metaphysicæ & effectus.

EXPLICAT 3. ex mente S. Thom. cit. q. 86. conformiterq; ad datam definitionem. Quamvis in ratione talis entis inter corporea & spiritualia nulla sit æqualitas, tamen est aliqua proportio & convenientia fundata tam in hoc: quia participant rationem communem entis, quam in hoc, quia nos spiritualia & abstracta a sensibus concipimus per modum materialium, ut ita modus cognoscendi, sequatur modum essendi; jamque spiritualia cum materialibus habebunt convenientiam, quoad modum, quo concipiuntur; huncque modum concipiendi, sequitur convenientia, & idem denominativum. Ita. Porro in corporalibus, macula propriè dicitur, quando aliquod corpus nitidum perdit suum nitorem, inquit S. Thomas, quæ perditio non debet esse per ipsius corporis non existentiam: Nam non existentia non dicitur jam maculata; sed debet esse perditio nitris fundata in ipsomet existente corpore, quod sit ex contractu alterius corporis maculativi. Hinc etiam in spiritualibus ad similitudinem hujus oportet maculam dici. Et sicut in corporalibus nitor est multiplex; ita & nitor animæ. Possimus in primis concipere intrinsecum quandam nitorem, qui stat in refulgentia luminis naturæ rationalis per quam dirigitur in suis actibus, ut inquit S. Thomas; huic lumini opponit se dissonantia actionis ad naturam intellectualem. Si se opponit huic nitori, debet esse macula animæ stans in deformitate ipsius dissonantiæ ad naturam intellectualem inclusæ in actu peccaminoso. Est alius nitor animæ, ut ita dicam, adventicius, & hic est ex refulgentia divini luminis, inquit S. Thomas: scilicet sapientiæ & gratiæ; nitori sapientiæ supernaturalis, opponit se actio peccaminosa, quia non attendit ad ejus dictamen, amplectiturque malum pro bono, redditque stultum: ut stultescit, qui lutum putat aurum. Verificaturque illud Scripturæ. *Nos insensati.* Nitori autem gratiæ opponit se ipsum peccatum natum expellere gratiam. Sicut macula corporalis pulchritudinem corporis, idcoque fit, ut peccatum sit macula per ordinem ad naturam intellectualem, sapientiam, & gratiam.

ASSERO 2. *Dari maculam peccati.*

RATIO. Quia macula nihil aliud est nisi peccatum in quantum habet rationem deformis & turpis, ex oppositione ad naturam intellectualem.

reale, hunc à Deo datum, pulchritudinem gratiæ. Sed datur peccatum &c. Ergo.

ASSERO 3. *Duplicem esse maculam, mortalem & venialem.*

RATIO. Tum quia. S. Thomas hic q. 89. a. 1. concedit etiam veniale secundum quid maculare. Tum quia, etiam veniale habet suam dissonantiam, adeoque deformitatem. Tum quia, etiam in corporabilibus potest esse maculatio gravis, & levis. Quæ in contra obijci possent, legantur apud S. Thomam.

Ad reatum quod attinet.

ASSERO 1. *Quod reatus, nihil aliud sit quam obligatio, seu debitum pænæ, ratione peccati commisi.*

RATIO explicationis. Quia etiam in aliis materiis, ubi non intervenit mutuum, per ly reus, intelligitur debitum pænæ. Ergo & in presenti idem dicendum. In re autem hæc obligatio est ipsamet actio peccaminosa prout subiecta juri divino, & potestati vindicativæ: quia si non circumstantionaretur, non esset à quo proficeretur illa pænæ, consequenter nec esset debitum pænæ. Nec inde sequetur, non posse remitti peccatum, quin remittatur reatus: quia potest remitti culpa in quantum est fundativa juris ad offendi, & non in quantum subiacet juri vindicativo, ut etiam fit in humanis. Commodius autem explicatur reatus per dictam obligationem & debitum, quam per dignitatem ad pænæ: quia dignitas ad pænæ, est quasi quid activum illius reatus, tenetque se potius à parte causæ. Unde etiam rigore loquendo, non potest Deus facere, ut peccator non sit dignus pænâ: Nam ipsa prædicta peccati, imbibunt in se illam dignitatem, & tamen potest facere suâ condonatione, ne habeat reatum pænæ.

ASSERO 2. *Dari reatum.* Tum quia. De facto puniuntur homines pro peccatis, sed non iniuste. Ergo cum debito & obligatione pænæ: hæc autem obligatio est reatus. Tum quia. In omni Republica, malis debentur pænæ. Tum quia. Datur in Deo justitia vindicativa, alias non haberet omnem perfectionem possibilem Deus, nec posset esse caput Reipublicæ rationalis, si scilicet non posset nec deberet vindicare. Ergo datur in exorbitantibus obligatio pænæ, adeoque reatus.

Exprefit hoc totum S. Thomas discursu hic q. 87. a. 1. qui sic elucidatur. In rebus naturalibus id, quod confurgit in aliquid, ab eo detrimentum patitur, hocque experientia probat in caloris & frigoris pugna, hoc fundat reactionem & repassionem, semperque est penes id victoria, quod habet rationem excedentis & dominativi: Hoc ipso enim quia vincit, non tantum non deficit, sed habet rationem excedentis subjugantisque sibi aliquid. Ethæc est pri-

ma Classis pugnantium. Secunda Classis pugnatum est inter homines, & ex naturali inclinatione inter homines fit, ut unusquisque deprimat illum, qui contra illum confurgit, quæ depressio est interdum moralis, malè loquendo, taxando &c. interdum physica. Unde etiam in ludis, nemo contentatur, nisi deprimat antagonistam. Tertia Classis est confurgentium in genere moris, quæ confurrectio convenit peccatis, respectu debiti ordinis cui opponitur peccatum. Unde per naturalem inclinationem ille ordo, & princeps ordinis, vult deprimere peccatum: non enim est ratio, cur alia principia, si aliquid contra illa insurgat, deprimant rebelle, & non ordo, princepsque ordinis, contra quem confurgit peccatum. Si autem deprimat peccatum ille ordo, hoc ipso illud punit, quæ quidem depressio, inquit S. Thomas, pænæ est. Quod si considerentur ordines, contra quos confurgit peccatum. Primus est, ipsa ratio propria rectitudinis: hæc deprimat peccatum per conscientie remorsum. Secundus est, Leges humanæ, quibus attendentes gubernatores humani, puniunt peccatum. Tertius ordo est Legis divinæ, Deusque peccatorem si deprimat, punit, si punit: cum non iniuste faciat, dabitur in peccatore obligatio pænæ, adeoque reatus. Hæc ex S. Thoma.

ASSERO 3. *Non esse æqualem reatum in omnibus peccatis.*

RATIO. Tum quia. Pænæ non sunt æquales, quæ tamen attendunt ad reatus qualitatem, quod vult script. Apoc. 18. v. 15. *Quantum glorificavit se & in deliciis fuit, tantum dare illi tormentum &c.* Tum quia. Non omnia peccata sunt æqualia. Ergo nec pænæ illis æquales, adeoque nec æqualis illis reatus præsuppositus pœnis. Tum quia. Ad hoc ordinantur à natura pænæ, ut per repassionem pœnarum satisfiat æqualitati. Sed si esset in omnibus peccatis æqualis pœnia & reatus, non fieret satis huic ordini: Si enim per peccatum omne, non ponitur eadem æqualitas in culpa, & tamen pænæ omnes unicuique delicto infligerentur, hoc ipso per repassionem non fieret satisfactio ad æqualitatem, sed exsuperativæ essent pænæ, quia si imparibus paria addantur, nascitur inæqualitas.

ASSERO 4. *In omnibus damnatis esse æqualitatem pænæ reatusque, stantem in carentia visionis.*

RATIO. Quia omnis damnatus dicit carentiam omnis Visionis divinæ, demeritumque.

ASSERO 5. *Esse in damnatis inæqualitatem carentiæ visionis, si spectetur secundum gradus, quibus privantur damnati.*

RATIO. Quia poterat unus habere jus ad centum gradus, alter ad duos.

ASSERO 6. *Inæqualitatem carentiæ visionis spectatam secundum gradus, augere quidem pœnam extensivè, sed inde non debere taxari majoritatem pænæ.*

RATIO

RATIO prioris. Quia major est extensivè carentia, quæ pluribus gradibus privat. Ratio posterioris est: quia alias magis puniretur, qui totâ vitâ sanctissimè vixit, commisitque nonnisi unum mortale, quàm is, qui totâ vitâ multiplicavit peccata.

ASSERO 7. *Gravitatem pœnæ debere spectari penes majorem intensioremque dolorem, profectum ex aestimatione boni amissi.*

RATIO. Tum quia. Pœna non visi Dei, stat in dolore de non viso Deo. Ergo & major pœna in majore dolore. Tum quia. Positâ æqualitate in hoc, quod est videre Deum, inæqualitas in Beatitudine essentiali sumitur ex eo, quod unus plura videat in Deo, magisquæ amet. Ergo & per proportionem idem dicendum de pœna damni. Tum quia. Si ponatur mera carentia Visionis sine aestimatione boni perditæ, & dolore, nulla erit pœna quæ dolorem contribuat. Ergo majoritas doloris secundum præviā apprehensionem, adferet majoritatem pœnæ.

DIFFICULTAS II.

Pœna sequens mortale, potestne esse infinita?

Idem titulus sic aliter proponitur. An mortale, in ratione de meriti seu digni pœnâ, sit infinitum simpliciter.

DICENDUM 1. *Non esse infinitum simpliciter, per se loquendo*, ita Arriaga de Incarn. d. 3. n. 17. Contra Suar. 1. 2dæ d. 2. de Peccatis sect. 3. n. 11. Aldrete disp. 4. f. 3. de Incarnatione.

PROBATUR 1. Quia, vel accipitur hic infinitudo peccati ita conveniens peccato, ut non possit convenire meritis vitæ æternæ, vel non accipitur talis. Si accipitur talis, ut possit convenire meritis vitæ æternæ. Ergo non est infinitum simpliciter, quia nemo dicit infinita esse simpliciter merita nostra: vel accipit infinitatem convenientem nonnisi soli peccato. Et hæc non potest ostendi unde per se accipitur; nec habet demeritum; sub ratione demeriti ullum principium, à quo per se infinitetur. Non enim à persona offensæ: quia hæc quæ talis nonnisi per se formalis rationem offensæ, taxatque tantitatem compensationis, ut suppono ex notitia offensæ. Non etiam infinitatur ex eo, quia poterat Deus ut Judex, prohibere lethale sub pœna longè acerbiori, quàm nunc eam patiantur damnati, & sic in infinitum: Nam hæc ratio non probat, quod peccatum mereatur pœnam infinitam simpliciter, sed infinitam secundum quid. Deinde negari posset, quod acerbiores, & acerbiores possit Deus ex titulo Judicis assignare pœnas: Obstat enim locus citatus: Quantum se glorificavit, tantum date illi tormentum. Quicquid ergo supra adderetur, esset supra illud, quantum glorificavit &c. Adeoque supra Justitiam, præcipuè si esset notabiliter majus.

Hocque sentiunt Arriaga, Lugo, & Vega s. de Justif.

PROBATUR 2. Meritum in ratione meriti dum versatur circa Deum, non exinde jam habet titulum per se, ad infinitum præmium. Ergo nec demeritum per se dignum est pœna infinita.

PROBATUR 3. ex principiis Aldr. Non est peccatum infinitum in ratione offensæ. Ergo nec in ratione demeriti erit infinitum per se. Antecedens adlatum tenet nonnisi ad hominem, quia in nostris principiis est falsum.

OBJICITUR 1. cum Aldr. Infinita dignitas personæ operantis, ita communicat infinitum valorem operibus Christi, ut quilibet actus Christi mereatur de se infinitas uniones Hypostaticas. Ergo etiam cum peccatum mortale mereatur omnem pœnam possibilem, erit infinitum in ratione demeriti.

RESPONDETUR. Negando quod mortale mereatur omnem pœnam possibilem: neque enim habet demeritum unde per se infinitetur, actiones autem Christi habent principium infinitativum.

OBJICITUR 2. cum eodem. Peccatum lethale, condignè meretur pœnam damni æternam, & aliunde infinitam, nempe carentiam Visionis, & Hypostaticæ Unionis. Ergo meretur pœnam infinitam.

RESPONDETUR. Ad merendam pœnam æternam à parte post, sufficere demeritum finitum simpliciter, cum etiam illa duratio semper sit finita. Carentia Visionis, & Unionis Hypostaticæ, est terminativè infinita pœna; sed non est pœna infinita, quæ desumatur ex dolore infinito, ob amissionem tantorum bonorum, de quo in præsentī quæritur.

OBJICITUR 3. cum eodem. Si mortale non meretur pœnam infinitam, posset æqualis pœna respondere infinitis venialibus, ac unico peccato mortali.

RESPONDETUR. Non esse possibile infinita peccata venialia, & etiam si essent possibile, non mererentur pœnam damni, siquæ essent meriti illius, hoc ipso transirent in mortalia: nemo enim tam grave damnum sine gravi malitia posset velle. Cæterum datis infinitis venialibus, si pro singulis, singulis momentis patientum foret, mererentur pœnam sensus infinitam duratione, adeoque æqualem durationi pœnæ pro mortali, cæterum pœnæ pro mortali, ratione intensiōis, & adjunctæ pœnæ damni, graviores essent.

OBJICIT 4. idem. Gravis offensæ in Deum est ejus naturæ, ut quævis satisfactio puræ creaturæ nunquam exæquet offensam. Ergo nec exæquabitur ullâ pœna.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia taxa satisfactionis, mensuratur dignitate offendentis, comparata ad offensum, qui supponitur esse

esse infinitus. Jam autem quod taxat per se pœnam, est malitia demeriti, quæ non supponitur esse infinita.

INSTAT idem. Supernaturale meritum puri hominis condignè meretur eternam gloriam, consequenter infiniti actus supernaturales, merentur infinitè intensam gloriam. Ergo cum peccatum mortale plus contineat mali in æstimatione morali quam quæ reperitur in infinitis meritis puri hominis, necesse est ut mereatur condignè penam infinitam.

RESPONDETUR. Mortale sub formalitate offensæ superare quodcumq; meritum, cum sit infinitum in ratione offensæ, merita autem finita. Sed merita possunt superare demeritum in ratione præcisa & per se meriti, si cum majori advertentia, affectu, intentione &c. fiant.

OBJICITUR 5. Peccatum est infinitum in ratione offensæ per nos. Ergo & in ratione demeriti.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia habetur unde infinitetur offensa, non autem habetur unde per se infinitetur demeritum.

DICENDUM est 2. *Ex adjuncto, nempe ratione formalitatis offensæ, peccatum mereri infinitam penam duratione.*

PROBATUR 1. Quia defacto dicit Scriptura, quod detur tantum tormentorum, quantum se aliquis glorificavit. Ergo cum defacto pœna sit duratione infinita, debebit dari reatus illius seu pœna, saltem ex accidenti, merens illam infinitatem.

PROBATUR 2. Quia in similibus malitiis attenditur, ut pœna sit suo modo proportionata offensæ. Ergo cum nulla sit proportio infinitæ offensæ ad pœnam etiam durationem finitam, debebit mereri pœnam saltem duratione infinitam.

PROBATUR 3. Quia nisi ponatur, quod saltem ex accidenti mereatur mortale pœnam æternam duratione, non poterit ostendi ratio, cur Deus justè puniat reprobos æternis pœnis.

DICENDUM est 3. *Quod mortale non mereatur penam infinitam quoad intensiorem, etiam ex accidenti.*

PROBATUR 1. Quia si mortale mereretur pœnam infinitè intensam saltem ex accidenti, tunc determinatio, quod nonnisi tanta sit, esset specialissimus favor Dei, & tamen oppositum suadet Scriptura; tantum date illi tormentorum, quantum &c.

PROBATUR 2. Quia illud etiam, quantum ex se non meretur peccatum, quod est impossibile; impossibilis autem est intentio infinita pœnarum.

PROBATUR 3. Quia in mortali non tantum est conjuncta ratio offensæ, sed simul etiam reperitur ratio malitiæ. Cumque offensa per accidens taxet pœnam, per se autem eam taxat malitia, ut utraque formalitas sibi proportio-

natè influat in pœnam, malitia finita, finitam debuit taxare pœnam quoad intensiorem, infinita autem offensa taxare debuit infinitam durationem. *Sed demus Hypothesim, possibilem esse pœnam infinitam in intensiōe, dicereturne mortale illam mereri?* Si eadem taxandi ratio servetur, non merebitur.

RATIO. Quia adhuc illud mortale in rationem malitiæ erit finitum. Si autem supponatur, Deus velle taxare intensiorem, ex ratione offensæ, jam deberetur illi mortali pœna infinita in intensiōe; quia proportionari debet suo modo ad dignitatem offensi, infinito autem nihil proportionatum nisi infinitum. Taxando autem durationem ex ratione malitiæ, hæc duratio deberet esse finita: quia malitia quæ taxat eam durationem esset finita. *Sed possetne Deus taxare & durationem & intensiōem, attendendo ad rationem solam offensæ?* Quod possit sub formalitate Domini, dictum in materia de Pœnitentia. Sed sub formalitate pœnæ, non posset.

RATIO. Quia cum Deus non per se taxet pœnam, sed ex accidenti, debet se accommodare per se taxativo, nempe malitiæ, quæ supponitur esse finita. Deinde si daretur peccatum infinitum non solum in ratione offensæ, sed etiam in ratione malitiæ, non posset aliter puniri, nisi pœnâ infinitâ in intensiōe & duratione. Ergo cum non sit infinitum in ratione malitiæ, debet esse diminutio: & sicut non est liberum dignitati divinæ, taxare venialitatem, æquæ per suam dignitatem, ac mortale; ita nec liberum, stante finitudine malitiæ, taxare pœnam omni parte infinitam: Quamvis autem homo debeat se resolvere ad patiendam pœnam infinitè intensam, potius quam ad peccandum mortaliter, id non ex eo est, quasi mortale mereatur pœnam infinitam, sed quia in hoc pati, nulla est inhonestas, est autem in peccare.

OBJICITUR 1. Peccator meretur annihilari. Ergo etiam meretur pœnam infinitè intensam.

RESPONDET ARRIAGA: Inquirendo, an annihilatio sit minor præ illa intensiōe infinita, vel major, vel æqualis. Si minor, erit argumentum à minori ad majus, viâ affirmationis. Si major vel æqualis, negat Antecedens. Circa autem objectum propositionis, an annihilatio sit major pœnâ infinitè intensâ, ita discurret, quod scilicet minor sit pœna annihilatio: quia existentia cum talibus tormentis nihil boni adfert. SED ALITER AD IDEM OBJECTUM DICI POTEST. Quod in ordine physico, majus sit malum annihilatio: est enim negatio cujuscunque boni Physici: sed in ordine morali attendente ad dolorem & pœnalitatem pœnæ infinitè intensæ, majus est malum illa existentia, cum negatio existentia non possit adferre

dolorem. Paritas etiam negari potest: quia annihilatio est possibilis, non est autem possibilis pena infinitè intensà.

OBJICITUR 2. Jus ad infinitam Beatitudinem si quis haberet, totum illud amitteret per unum mortale, ea autem pena esset infinita.

RESPONSUM suprà. Fore illam penam infinitam terminativè, non formaliter: quia dolor de illa amissione non esset infinitus. Deinde, ex suppositione impossibili, quæ supponit jus ad infinitam beatitudinè, sequitur aliud impossibile, quod mereatur unum mortale penam infinitam, quia meretur amissionem illius juris.

OBJICITUR 3. Si tota illa pena, quæ producitur totà æternitate, infligenda esset unico instanti, esset infinitè intensà. Ergo peccatum meretur infinitam intensiorem.

RESPONDETUR. Hoc ipso jam non fore penam illam infinitam in duratione, à nobis autem negatum meritum penæ infinitè intensæ, si esset possibilis, quæ simul secum traheret durationem infinitam. Deinde, medius etiam terminus non convincit: Non enim tenet ratio, ut quod justè fit successivè, justè fiat simul. Sicut nec tenet ex eo, quod in infinitum possit dividi quantitas, illam secundum communia principia posse dividi actu.

QUÆRIT 1. ex hac occasione Arriaga. *An sit melius unico instanti torqueri infinità penà? An verò totà æternitate torqueri ut centum.* Dicitq; melius esse torqueri uno instanti: quomodo enim id quod in actu oculi transit, & non relinquit vestigium, sed quodammodo citius perit, quàm sentiri incipiat, comparari potest cum cruciati æterni? Item, si quis vellet unico instanti videre Deum visione infinitè intensà, & postea illum non videre. Cum distinctione dici potest. Si comparentur inter se, sequens desitio penæ cum perpessione successivæ penæ. Melior est desitio penæ illius infinitæ. Sed si comparentur infinitudo intensiōis cum negatione infinitudinis, melior est negatio infinitudinis.

QUÆRIT 2. Idem cum Lugo, & aliis. *An pena damni in ratione penæ sit major præ pena sensus?* Affirmatque, penam damni esse minorem. Sed oppositum sentiendum.

RATIO. Quia ex communi apprehensione fidelium, pena damni major censetur esse, quàm sensus. Unde etiam illa vox inter viros spirituales invaluit. Quod si Deus conjungeret visionem & amorem Beatum cum pœnis inferni, infernus evaderet cœlum: & si conjungeret penam damni cum aliis cœlestibus delictis cœlum sine Deo redderetur infernus: quæ communes apprehensiones, non debent refelli nisi ratio urgeat. Tum quia. Si componantur inter se perceptio doloris, qui est ex non viso Deo, & perceptio doloris ex pœna ignis, incomparabiliter est major pœna damni, non so-

lùm ratione boni amissi, sed etiam ratione conditionis doloris: dolores enim mentis incomparabiliter majores sunt, doloribus sensus. Cum etiam ipse dolor sensus proveniat ex eo, quia anima eundem dolorem causat &c. Tum quia. Rationes in oppositum non convincunt. Quod enim dicitur, penam sensus magis esse necessariam & debitam homini, quàm visionem Beatificam, hoc sensu verum est: quia scil. visio est bonum excedens, & non bonum sensus, ex suppositione tamen divinæ ordinationis, gratiarum collatarum, finis creationis, magis est ad hæc necessaria & debita visio: quia est fundativa majoris indigentia, expetibilitatis, &c. Quæ item ratio probat, quod non fundet majorem dolorem pœna damni. Deniq; fides docet, esse dolorem de privatione visionis, & tamen nemo dolet nisi de sibi debito, aliquo modo, & de eo quo indiget. Si ergo agnoscant dolorem de privatione visionis, agnoscere debent eam suo modo debitam, beneq; colligent, majorem esse de illa perdita penam: quia ex eo solum dicunt non esse majorem, quia non est debita. Quod autem adfert Arriaga. Majorem esse penam, si in extrema necessitate auferatur alicui fragmentum panis, quàm si ablatis fuissent ante centum imperiales. Licet plus valeant centum imperiales. Id non convincit. Nam hic & nunc ille præferret panem, centum imperialibus, hicq; & nunc habetur major panis indigentia. Nego autem præferri posse carentiam penæ, sensus, pœnæ, & quidem pœnali, visionis Beatificæ, Negoq; haberi hic & nunc majorem appetibilitatem non dolendi penam sensus, quàm non dolendi penam damni.

QUÆRITUR 3. *An peccator fiat indignus omni possibili bono.* Præcipue autem, si vellet annihilare Deum. Sed quia, ut dictum est, non est dignus omni possibili penà, nec infinita intensiōe; habetq; jus, ne omni intensiōe penæ puniatur, hoc ipso, non redditur indignus omni possibili bono. Rursus, cum hoc ipsum, quod est velle annihilare Deum, sit factura creatura rationalis per actum in malitia finitum, necdum mereretur penam infinitam duratione & intensiōe: quæ enim major posset illi assignari penæ, quàm si id vellet malitiā simpliciter infinita.

DIFFICULTAS III.

Justenè Deus punit penā æternā damnatos?

Articulus Fidei est à Metaphysica demonstrabilis: quod justus sit Dominus, & rectum judicium ejus. Ad Theologum spectat, reddere rationem justificandæ penæ. Videtur esse comodissima id probandi ratio ea, quam proponit Arriaga, & Salius, L. 2. de Tim. Dei, c. 10. recurrendo ad rationem offensæ gravis, contra personam infinitam.

Hæc

Hæc ratio. Si ut sonat accipiatur, non convincit in principiis Arriaga. Quia ille non tenet peccatum esse infinitum in ratione offensæ, quomodo ergo debetur illi infinita pœna iusta? Deinde, posset Deus remittere culpam, & adhuc iuste punire pœnâ æternâ. Quî ergo hoc iuste facit, si iustitia puniendi sit in sola culpa. Deinde, infinita persona offensæ non ponit dignitatem ad pœnâ infinitè intensam, per ipsum Arriaga. Quo ergo titulo statuet dignitatem ad pœnam infinitam duratione. Insuper ratio præcisæ offensæ non fundat pœnam per se, sed malitia actionis quâ talis, offensæque fundat per se nonnisi obligationem satisfaciendi dignitati læsæ; hinc non ex eo impossibilitas satisfactionis pro mortali urgetur, quia meretur pœnam infinitam duratione. Sed quia persona offensæ est infinita, finitus lædens & satisfaciens. Imò absolute loquendo, præcisæ ratio malitiæ potest esse minor in peccato, quàm bonitas in actu bono; consequenter, si sit malitiæ aliquid sublativum, erit etiam sublativum pœnæ: quia sola malitia fundat per se pœnam, indubie autem potest fieri actus amoris, isque supernaturalis, ex majori præcognitione, cum majori affectu, quam factum fuerit odium Dei. Hinc ille amor esset sublativus, per suam bonitatem, malitiæ odii, consequenter & pœnæ præfundatæ in illa malitia. Denique, casu quo offendatur persona Regis, potest deveniri ad tales pœnas, ut quavis in Regno non sit major dignitas regalitate, tamen ita augeatur pœna, ut transeat in crudelitatem. Cur ergo non transit in crudelitatem æternitas pœnæ? etiam salvo hoc quòd Deus offendatur.

Prædicta Ratio sic defenditur.

Nunquam ponitur offensæ iusta, quin ponatur malitia actionis, ut suppono ex Moralibus, & supra dictis, præcisæ tamen ratio offensæ inducit nonnisi obligationem satisfactionis per se, ut dictum supra. Cæterum tamen ex accidenti fundat taxam pœnæ, offensæ, quæ conjungitur malitiæ, taxatque illam cum respectu, quâdamque proportionem ad personam offensam. Et quia hæc proportio dignitati infinitæ non potest esse nisi infinitudo pœnæ. Quid enim infinito proportionatur nisi infinitum. Hinc cum non fundet offensæ illa infinita adjuncta malitiæ gravi, infinitudinem pœnalitatis in intensione fundabit eam in duratione. Concedo, quòd quavis sit maxima dignitas in Regno regalitatis, possit tamen pœna inflicta esse crudelitas, sed id est ex eo: quia illa dignitas est finita, adeoque superabilis ex iudicio prudentum; sed æternitas pœnæ, non tantum non superabit, sed nec æquabit dignitatem infinitam, idque infinitudine actuali, cum tamen duratio prædicta sit futura semper actu finita. Poterit autem Deus remittere jus ad offendi, & non omittere jus ad punire; quia hæc sunt duo diversa iura, licet ab eadem malitia peccati, connotata. Si autem non remittat jus ad punire, potest pro taxativo pœnæ accipere ipsam offensam, quæ quoad culpam est remissa, non remissa quoad jus puniendi, adeoque quoad jus taxandi pœnam. Cæterum si Deus remitteret offensam non tantum quoad culpam sed & quoad jus puniendi & taxandi pœnam, non haberet jam tunc titulum, pro mortali puniendi pœnâ æternâ.

